

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/15/2024
Identifikačné číslo spisu: 8119216114
Dátum vydania rozhodnutia: 26.02.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:8119216114.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu obchodnej spoločnosti LOMY SV, s.r.o., Snina, Snina 4552, IČO: 36798819, zastúpenej advokátom JUDr. Vladimírom Pochom, Bardejov, Hviezdoslavova 3, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Bratislava, Mlynské nivy 44/a, IČO: 00686832, za účasti intervenienta obchodnej spoločnosti EUROVIA SK, a.s., Košice, Osloboditeľov 66, IČO: 31651518, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Ján Šály, s.r.o., Košice, Osloboditeľov 66, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29C/57/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. mája 2023 sp. zn. 5Co/16/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej a intervenientovi na strane žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 22. novembra 2021 č. k. 22C/57/2019-333, v spojení s opravným uznesením z 02. februára 2022 č. k. 29C/57/2019-411, zamietol žalobu o určenie, že žalobca je výlučným vlastníkom pozemku s ložiskom nevyhradeného nerastu parcely CKN č. XXX o výmere 169 m² - ostatné plochy, parcely CKN č. XXX/X o výmere 79.207 m² - ostatné plochy, parcely CKN č. XXX o výmere 25 m² - ostatné plochy, parcely CKN č. XXX/X o výmere 21 636 m² - lesný pozemok, parcely CKN č. XXX/X o výmere 11 331 m² - lesný pozemok zapísaných na LV č. XXX katastrálne územie E.. Stranám sporu a ani intervenientovi nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie rozhodnutie právne odôvodnil stanoveniami § 5, § 13 a § 54 zákona č. 41/1957 Zb. o využití nerastného bohatstva (banský zákon), podľa § 3, § 5, § 7 a § 43 zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov účinnom do 31. decembra 1991. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 a § 257 zákona č.

160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej „CSP“). Súd prvej inštancie mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že žalobca je vlastníkom pozemkov v katastrálnom území E. zapísaných v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. XXX. parc. č. XXX, parc. č. XXX/X, parc. č. XXX/X a parc. č. XXX/X a preto nemá naliehavý právny záujem na určenie vlastníckeho práva. Žalobca sa okrem tohto dožadoval určenia vlastníckeho práva aj k ložisku nevyhradeného nerastu na týchto pozemkoch na hranici určeného dobývacieho priestoru Borovník-Okružná a na tomto určení bol naliehavý právny záujem, pretože v dôsledku chýbajúceho rozhodnutia ústredného hospodárskeho orgánu o určení, že toto ložisko je vhodné na priemyslové dobývanie podľa zák. č. 41/1957 Zb. resp. že je vhodné pre potreby a rozvoj národného hospodárstva podľa zák. č. 44/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 1991, nespĺňa charakter výhradného ložiska a preto ako ložisko nevyhradeného nerastu je súčasťou pozemku.

1.2. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že na uvedenom andezitovom ložisku už od roku 1954 priemyselne dobýval andezit národný podnik Štátne cesty Prešov. Pretože predmetné andezitové ložisko bolo dobývané priemyslovým spôsobom od roku 1954, teda ešte pred účinnosťou zák. č. 41/1957 Zb., dospel súd prvej inštancie k záveru, že podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zák. č. 41/1957 Zb. bolo výhradným národným majetkom. V takomto prípade osobitné rozhodnutie ústredného hospodárskeho orgánu už len deklarovalo, že sa dané ložisko hodí na priemyslové dobývanie a nebolo potrebné. Keďže na andezitové ložisko nachádzajúce sa aj na pozemkoch vo vlastníctve žalobcu bol určený dobývací priestor rozhodnutím Východoslovenského krajského národného výboru v Košiciach z 27. júla 1974 č. OD-107/1976 a rozhodnutím o zmene dobývacieho priestoru zo 14. decembra 1982, č. OD - 68/1982, potom aj v zmysle ustanovenia § 43 ods. 1 a ods. 6 zák. č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení účinnom v čase rozhodovania súdu bolo treba toto ložisko nevyhradeného nerastu v rozsahu hraníc určeného dobývacieho priestoru považovať za vyhradené ložisko, ktoré je v podľa ustanovenia § 5 ods. 1 a ods. 5 zák. č. 44/1988 Zb. vo vlastníctve žalovanej.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 25. mája 2023 sp. zn. 5Co/16/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením ako vecne správny (§ 387 ods. 1 CSP) potvrdil; stranám sporu a intervenientovi na strane žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP), pretože odvolateľ neuviedol žiadne podstatné skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nevysporiadal a ktoré by spochybňovali skutkové a právne závery tohto súdu.

2.1. Odvolací súd so záverom súdu prvej inštancie, že ak je žalobca vlastníkom pozemkov v katastrálnom území E. apísaných na liste vlastníctva č. XXX. parc. č. XXX, parc. č. XXX/X, parc. č. XXX/X a parc. č. XXX/X, nie je daný naliehavý právny záujem na určení jeho vlastníckeho práva k nim. So súdom prvej inštancie sa zhodol aj v tom, že naliehavý právny záujem bol daný na určení vlastníckeho práva k ložisku nevyhradeného nerastu, ktorý sa na týchto pozemkoch nachádza na hranici určeného dobývacieho priestoru Borovník-Okružná. Vychádzal zo záveru súdu prvej inštancie, že Východoslovenský krajský národný výbor nemal postavenie ústredného hospodárskeho orgánu, ktorý ako jediný mal právomoc rozhodnúť, že uvedené andezitové ložisko je vhodné na priemyslové dobývanie podľa ustanovenia § 13 ods. 1 zák. č. 41/1957 Zb. v znení účinnom ku dňu vydania rozhodnutia o určení dobývacieho vyhradeného andezitového priestoru Borovník-Okružná a rozhodnutia o jeho zmene. Tieto rozhodnutia majú charakter individuálnych správnych aktov, ktorých vecnú správnosť všeobecný súd mimo rámec správneho súdnictva nie je oprávnený skúmať, avšak môže ho preskúmať so zreteľom na to, či ide o akt nulitný, teda vydaný tzv. absolútne vecne nepríslušným správnym orgánom (4Cdo/123/2003 a 3Cdo/45/2008). Mal za to, že rozhodnutia o určení andezitového ložiska na priemyslové dobývanie boli vydané vecne nepríslušným správnym orgánom, a preto by toto ložisko nevyhradeného nerastu bolo možné považovať za súčasť pozemku pre neexistenciu rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 13 ods. 1 zákona č. 41/1957 Zb. Priemyslové dobývanie v andezitovom ložisku prebiehalo už od roku 1954, teda i pred účinnosťou zákona č. 41/1957 Zb., podľa ktorého ložiská tých nerastov, ktoré sa podľa tohto zákona, stávajú vyhradenými nerastami, ako i tie ložiská nevyhradených

nerastov o ktorých bolo pred začiatkom účinnosti tohto zákona rozhodnuté, že sa hodia na priemyslové dobývanie, alebo ktoré boli dobývané priemyslovým spôsobom, sa stali odo dňa účinnosti tohto zákona výhradným národným majetkom podľa ustanovenia § 5 ods. 1 tohto zákona (§ 54 ods. 1 zákona). V takomto prípade osobitné rozhodnutie ústredného hospodárskeho orgánu, ktoré by deklarovalo, že sa ložisko hodí na priemyslové dobývanie, nebolo potrebné. Andezitové ložisko nachádzajúce sa na pozemkoch vo vlastníctve žalobcu bol určený dobývací priestor rozhodnutím Východoslovenského krajského národného výboru v Košiciach z 27. júla 1974 č. OD-107/1976 a rozhodnutím o zmene dobývacieho priestoru zo 14. decembra 1982 č. OD-68/1982, a preto aj v zmysle ustanovení § 43 ods. 1 a ods. 6 zák. č. 44/1988 Zb. v znení účinnom v rozhodnej dobe je treba toto ložisko nevyhradeného nerastu v rozsahu hraníc určeného dobývacieho priestoru považovať za výhradné ložisko, ktoré je podľa ustanovenia § 5 ods. 1 a ods. 5 vo vlastníctve žalovanej.

2.2. K odvolacím námietkam žalobcu odvolací súd osobitne zdôraznil, že súd prvej inštancie vychádzal z toho, že je vlastníkom pozemkov v katastrálnom území E. zapísaných v liste vlastníctva č. XXX . ako parc. č. XXX, parc. č. XXX/X, parc. č. XXX/X . a parc. č. XXX/X, a žalobu o určenie vlastníctva k týmto pozemkom zamietol iba pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takomto určení a keďže priemyslové dobývanie na andezitovom ložisku prebiehalo už od roku 1954 národným podnikom Štátne cesty Prešov, teda pred účinnosťou zákona č. 41/1957 Zb., dospel k správneému záveru, že išlo o výhradné ložisko vo vlastníctve žalovanej. Odvolací súd podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 a § 257 CSP nepriznal sporovým stranám náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. d) a písm. f) a § 421 písm. a) CSP. S poukazom na ustanovenie § 420 písm. d) CSP bez ďalšieho odôvodnenia namietal, že Krajský súd v Prešove rozsudkom z 15. decembra 1997, sp. zn. 2S 1/97 rozhodol v tej istej veci o okupácii pozemkov žalobcu. Kritizoval odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, pretože súd jeho relevantné dôkazy odmietol s tým, že žaloba je nedôvodná, nakoľko žalovaná od roku 1954 vykonávala na pozemkoch ťažbu kameňa, čím splnila predpoklady pre nadobudnutie vlastníckeho práva k ložisku nevyhradeného nerastu na pozemkoch parc. č. XXX, parc. č. XXX/X, parc. č. XXX, parc. č. XXX/X a parc. č. XXX/X. zapísaných na liste vlastníctva č. XXX, v katastrálnom území E. čím uznal okupáciu pozemkov a protiprávnu ťažbu ložiska za legálnu, o čom nebol kompetentný rozhodovať. Medzi strany sporu bol týmto rozhodnutím vnesený chaos a vec, ktorá je predmetom sporu nebude užívať vlastník (žalovaná), ani intervenient, ani iná osoba, lebo k správe pozemkov s ložiskom nevyhradeného nerastu nikto nie je určený ústredným hospodárskym orgánom a pre vyvlastnenie pozemkov s ložiskom neboli splnené zákonné podmienky. Ak súd považoval žalovaného za vlastníka ložiska nevyhradeného nerastu, bol povinný uložiť žalovanej povinnosť poskytovať vlastníkovi pozemkov za obmedzovanie vlastníckeho práva náhradu v primeranej výške podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

3.1. Dovolateľ vyjadril presvedčenie, že mu svedčí vlastnícke právo k nehnuteľnostiam s ložiskom nevyhradeného nerastu, nikdy sa svojho vlastníckeho práva nevzdal (ani jeho právny predchodca) a tieto neboli prevedené do vlastníctva štátu, právnickej osoby, fyzickej osoby, boli len štátom okupované bez právneho dôvodu na kradnutie ložiska pre potreby štátu. Napadnutý rozsudok podľa neho odporuje zistenému skutkovému stavu, pretože podľa ustanovenia § 54 ods. 3 zákona č. 41/1957 Zb. v spojení s ustanovením § 21 ods. 1 vyhlášky Ústredného banského úradu č. 260/1957 Ú. v., ktorou sa vydávajú podrobnejšie predpisy o dobývacích priestoroch, o spôsobe ich určenia a o ich evidencii o určení dobývacích priestorov a chránených ložiskových území od roku 1954 ťažba priemyselným spôsobom povolená nebola a rovnako ani žiadny subjekt nepodal Banskému úradu Košice návrh, že na dotknutých pozemkoch je možné vykonávať ťažbu priemyselným spôsobom, tento úrad do 31. decembra 1958 neurčil dobývací priestor na pozemkoch, preto ložisko nevyhradeného nerastu nie je výhradným ložiskom.

3.2. Podľa dovolateľa prevod ložiska nevyhradeného nerastu na dotknutých pozemkoch návrhom z 28. novembra 2012 do vlastníctva štátu žalovanou, zastúpeným Obvodným banským úradom Košice, nebol preskúmaný a pritom skutkový stav riadne a dôsledne preukázal, že ložisko nebolo nikdy určené

spôsobilou verejnou listinou na ťažbu Obvodným banským úradom Košice, že Ústredný hospodársky orgán ložisko nevyhradeného nerastu neurčil na priemyselné dobývanie podľa ustanovenia § 5 ods. 2 a § 13 ods. 1 zák. č. 41/1957 Zb. (banský zákon platný v čase jeho rozhodovania), že ústredný hospodársky orgán nerozhodol, že ložisko nevyhradeného nerastu bolo dobývané priemyselným spôsobom podľa ustanovenia § 51 ods. 1 zákona č. 41/1957 Zb. platného v rozhodnom období, že ústredný hospodársky orgán do 25. mája 2023 k pozemkom s ložiskom nevyhradeného nerastu neurčil dobývací priestor s chráneným ložiskovým územím podľa ustanovenia § 21 ods. 2 a § 23 ods. 2 zákona č. 41/1957 Zb. účinného v rozhodnom období a že žalovaná nepreukázala, že Obvodný banský úrad Košice určil chránené ložiskové územie a dobývací priestor na pozemkoch podľa ustanovenia § 17 ods. 1 až ods. 8 a § 25 ods. banského zákona účinného v rozhodnej dobe.

3.3. Dovolateľ zastával názor, že žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši, odstraňuje neistotu vo vzťahu strán a je základom pre jeho usporiadanie. Žalovaná o prevode ložiska do vlastníctva štátu nepredložila jediný relevantný dôkaz. Súd nevypočul dôležitého svedka JUDr. G. O., predsedu Obvodného banského úradu Košice, ktorý zneužil svoje úradné postavenie, lebo nebol oprávnený navrhnúť prevod ložiska, pretože toto právo prislúcha len vlastníkovi, resp. správcovi, ktorému bol dobývací priestor určený. Z uvedených dôvodov žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, prípadne ho zmeniť a žalobe vyhovieť.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu neuznala argumentáciu žalobcu, že o tej istej veci už bolo rozhodnuté, pretože v konaní Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2S 1/97 nešlo o tých istých účastníkov konania (ani právnych nástupcov) a ani o totožný predmet sporu, a preto tu prekážka res iudicata nie je. Žalobca neuviedol v čom majú spočívať vady konania a ani akým nesprávnym právnym posúdením sa odvolací súd mal odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a preto navrhla, aby dovolací súd podľa ustanovenia § 447 písm. c) CSP dovolanie žalobcu odmietol.

5. Intervenient navrhol dovolanie ako neprípustné odmietnuť podľa ustanovenia § 447 CSP, pretože z neho nie je zrejmé, v čom sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a ani to, od akej konkrétnej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu sa odvolací súd odklonil. Žalobca v dovolaní nepreukázal ani splnenie podmienok podľa § 420 písm. f) CSP, keď v dovolaní len zopakoval tvrdenia, ktoré uvádzal v priebehu konania.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v

tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Žalobca v dovolaní uviedol, že v konaní došlo k procesnej vade, ktorá je dovolacím dôvodom stanoveným v § 420 písm. d) CSP a spočíva v tom, že súd rozhodol napriek tomu, že mu v tom bránila prekážka veci právoplatne rozhodnutej (§ 230 CSP).

11. Jednou z podmienok konania je rešpektovanie právneho princípu ne bis in idem (nie dvakrát o tej istej veci) a prejednaníu a rozhodnutiu o veci nesmie brániť prekážka veci právoplatne rozhodnutej (res iudicata). O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Predmet konania je rovnaký, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petítom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený. Pritom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného, resp. či ten, kto v skoršom konaní vystupoval ako žalovaný, má alebo nemá v novom konaní procesné postavenie žalovaného). Konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania, či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie (porovnaj 3Cdo/97/2014, 5Cdo/120/2009).

12. Žalobca k tejto podmienke konania poukazoval na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove z 15. decembra 1997 sp. zn. 2S/1/97, ktorým súd potvrdil rozhodnutie Okresného úradu, odboru pozemkového, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva v Prešove zo 14. novembra 1996, č. j. 118/91 - Tar./207/96, ktorým rozhodol, že oprávnené osoby JUDr. U. L., U. L. a U. L. spĺňajú podmienky podľa ustanovenia § 6 ods. 1 písm. p) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej aj „zákon č. 229/1991 Zb.“) a priznáva sa im podľa ustanovenia § 9 ods. 4 tohto zákona vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v katastrálnom území Okružná zapísaným na liste vlastníctva č. XXX parc. č. O., zastavaná plocha, o výmere 169 m², parc. č. O. zastavaná plocha, o výmere 25 m², parc. č. O. ostatná plocha, o výmere 79 207 m² podľa geometrického plánu z 25. júna 1993 č. 1058/93, a to v podiele JUDr. U. i v podiele 1/4-iny, 1 U. L. v podiele 1/8 -iny a U. L. v podiele 1/8-iny. V tomto konaní súd dospel k záveru, že boli splnené podmienky reštitučného nároku podľa ustanovenia § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 229/1991 Zb., pretože faktickú okupáciu nehnuteľnosti, ktorá bránila vlastníkovi vec držať a užívať, považoval za prevzatie nehnuteľnosti bez právneho dôvodu. V odôvodnení uviedol, že preskúmané rozhodnutie správneho orgánu sa týkalo iba pozemkov, ktoré navrhovateľ (Cestné stavby, a. s., Košice) okupoval bez právneho dôvodu.

13. Z uvedeného vyplýva, že predmetné rozhodnutie Krajského súdu v Prešove z 15. decembra 1997 sp. zn. 2S/1/97 sa týkalo preskúmania správneho rozhodnutia o vydaní nehnuteľností podľa zákona č. 221/1991 Zb. (pozemkov, vlastníctvo ktorých sporné nebolo) na základe návrhu povinnej osoby podľa tohto zákona (obchodnej spoločnosti Cestné stavby, a.s.), a nie ložiska nerastu. Konaniu o určení vlastníctva k ložisku nevyhradených nerastov, ktoré sa považuje za výhradné ložisko, preto nebránila prekážka res iudicata a námietka žalobcu, že existuje takáto vada konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. d) CSP nie je nedôvodná.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne

námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (rozhodnutie ÚS SR zn. I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu (I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9. a 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, alebo rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a iné.).

16. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. V súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP, v spojení s ustanovením jeho § 393 ods. 2, musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Odôvodnenie rozhodnutia musí byť zároveň dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v opravnom konaní. Právne závery súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak súd v odôvodnení rozhodnutia vymedzí po skutkovej stránke predmet konania a následne podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako interpretoval aplikované ustanovenia a prečo pod ne podriadil zistený skutkový stav. V rozhodnutí súdu musí byť jasne a zrozumiteľne vysvetlený myšlienkový postup súdu vo všetkých pre posúdenie veci významných otázkach. Porušením práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o dôvodoch rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch.

17. Žalobca v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia neobsahuje riadne odôvodnenie, ktoré by sa zaoberalo preskúmaním prevodu ložiska nevyhradeného nerastu na predmetných pozemkoch návrhom z 28. novembra 2012 do vlastníctva štátu, ak bolo preukázané, že ložisko nebolo určené na ťažbu príslušným banským úradom a ani príslušným ústredným hospodárskym orgánom nebolo určené, že ložisko nevyhradeného nerastu nebolo dobývané priemyselným spôsobom, a preto bolo ložisko na štát prevedené nezákonne. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na rozbor problematiky v bodoch 35. a 37. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa síce stotožnil s názorom žalobcu, že Východoslovenský krajský národný výbor nebol ústredným hospodárskym orgánom, ktorý by mal právomoc rozhodnúť, že andezitové ložisko je vhodné na priemyslové dobývanie v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 41/1957 Zb. v znení účinnom ku dňu jeho rozhodovania, ale za podstatné považoval, že priemyslové dobývanie na andezitovom ložisku prebiehalo už v roku 1954 národným podnikom Štátne cesty Prešov, čo opodstatňovalo určenie ložiska ako ložiska s vyhradenými nerastami v zmysle ustanovenia § 54 ods. 1 zákona č. 41/1957 Zb., ktoré bolo odo zákona účinnosti toto zákona výhradným národným majetkom podľa ustanovenia § 5 ods. 1 tohto zákona. V takomto prípade osobitné rozhodnutie ústredného hospodárskeho orgánu deklarájúce, že sa ložisko hodí na priemyslové dobývanie, nebolo potrebné.

18. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že z odôvodnenia odvolacieho súdu je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritorne vo veci samej rozhodol. Odvolací súd sa v rámci preskúmania dôsledne vysporiadal so všetkými podstatnými skutkovými a právnymi otázkami, ktoré boli v konaní nastolené, ako aj s konkrétnymi odvolacími námietkami. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu extrémne vybočovalo z medzí stanovených v ustanovení § 393 ods. 2 CSP v spojení s ustanovením jeho § 220 ods. 2.

19. Pri posudzovaní námietky dovolateľa, že odvolací súd nevykonal navrhované dokazovanie výsluchom svedka JUDr. G. O., predsedu Obvodného banského úradu Košice, ktorý mal zneužiť úradné postavenie, pretože nebol oprávnený navrhnúť prevod ložiska, dovolací súd vychádzal zo všeobecnej úpravy o dokazovaní v civilnom súdnom konaní. Podľa nej súd vykonáva na zistenie poznatkov potrebných na rozhodnutie v priebehu konania vo veci dokazovanie. K základným právam procesnej strany v súdnom konaní patrí právo navrhnúť a predkladať dôkazy, a súd podľa ustanovenia § 185 ods. 1 CSP rozhoduje o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Z uvedeného je zrejmé, že Civilný sporový poriadok priznáva právo navrhnúť vykonanie určitého dôkazu strane sporu. Žalobca však nenavrhol v konaní vypočúť svedka JUDr. G. O., predsedu Obvodného banského úradu Košice, preto nie je pochybením súdu, ak takýto dôkaz nevykonal. Procesným pochybením by bol taký postup súdu, ktorý by strane v konaní znemožnil dôkazy predkladať alebo navrhnúť, k čomu v danej veci nedošlo.

20. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že žalobca v dovolaní neopodstatnene namieta, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Prípustnosť jeho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP teda nevyplýva.

21. Žalobca ďalej vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

22. Pre prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku vymedzí a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska tohto zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predpoklad prípustnosti dovolania pre odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolateľ riadne vymedzí tak, že uvedie, v čom sa odvolací súd odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu pri riešenej právnej otázke, a uvedie konkrétne rozhodnutie najvyššieho súdu, s ktorým (s ktorými) je dovolaním napadnuté rozhodnutie v rozpore ohľadom nastolenej právnej otázky (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 104/2023).

23. Pre situáciu upravenú ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP je podstatným „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Podľa judikátu zverejneného pod č. R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

24. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) dovolací zdôrazňuje, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) je z hľadiska § 421 ods. 1 CSP irelevantná.

25. Otázka relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožní posúdiť prípustnosť (aj dôvodnosť) dovolania. Ak dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli. V prípade

absencie vymedzenia právnej otázky v dovolaní dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania v Civilnom sporovom poriadku (rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, sp. zn. 3Cdo/94/2018, sp. zn. 4Cdo/95/2017).

26. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobca zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom), k poukazu na § 421 ods. 1 písm. a) CSP neuviedol, v čom tento dovolací dôvod spočíva, dokonca neuviedol ani to, čo považuje za nesprávne právne posúdenie a nekonkretizoval právnú otázku, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie a neuviedol ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od záverov ktorého sa odvolací súd odklonil. Namietal nesprávne vyhodnotený skutkový stav a nesprávne právne posúdenie veci v súvislosti s nesprávnym posúdením výsledkov dokazovania, najmä významu rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach z 15. decembra 1997 sp. zn. 2S/1/97 o vydaní predmetných nehnuteľností oprávneným osobám podľa zákona č. 229/1991 Zb. a rozhodnutí Obvodného banského úradu v Košiciach a ako aj chýbajúce rozhodnutie ústredného hospodárskeho orgánu o dobývaní predmetného ložiska nerastu priemyselým spôsobom. Dovolateľ týmito argumentami vyjadril (len) svoj nesúhlas s procesom obstarávania skutkových podkladov a z toho prameniacimi skutkovými závermi súdmi. V čom konkrétne sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu však neuviedol. Táto dovolacia argumentácia žalobcu preto nie je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, sp. zn. 3Cdo/6/2017, sp. zn. 3Cdo/67/2017, sp. zn. 4Cdo/95/2017, sp. zn. 7Cdo/140/2017).

27. Z uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nebol žalobcom vymedzený spôsobom stanoveným v § 431 až § 435 CSP. Absenciu takej náležitosti považuje Civilný sporový poriadok za dôvod pre odmietnutie dovolania.

28. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu v časti, v ktorej namietal vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. d) a f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP ho odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

29. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.